

"All philosophers are phonies!"

Toen ik vier jaar was hoorde ik vlak na de oorlog volwassenen vol bewondering praten over Parijs, de mensen waren na vijf jaar onder drukking door de Duitsers eindelijk vrij, waren bloedgeil dankzij al dat Zweedse brood en de ingedronken grote vrijheid, maakten zich bepaalde overspannen voor stellingen over De Franse Vrouw en ik dacht toen al; Parijs, daar ga ik later vast en zeker ook maar eens kijken, want wat ik nou allemaal hoor als kleuter is geen kattepis. Ik nam toen aan dat die stad een klein stukje achter de bomen lag van de grachtentuinen die ik via het achterraam van de Utrechtsestraat te Amsterdam kon zien. Mijn waarnemingshorizon was toen nog iets beperkter dan nu. Vijftig jaar later, in 1996, heb ik op diezelfde plek gestaan en fotos genomen met mijn Minolta Motordrive kleinbeeld camera, maar de bouwkundige situatie was er totaal veranderd. In het huis waar ik als kleuter korte tijd (juni 1945 – maart 1946) rond dribbelde was toen al jaren de bekende boekhandel De Verbeelding gevestigd. Nu is er een reisburo. Er viel weinig meer te zien van het verleden. Door een achterraam van het pand is toen in 1946 nog een kogel vlak boven mijn hoofd geschoten door een ex-S.S.-er als waarschuwing aan mijn vader dat het de volgende keer raak zou zijn. Tien centimeter lager en ik was in mijn voor hoofd getroffen. Heel wat Friese collegaatjes zou dat goed zijn uit gekomen. Dat is toen nog een politiezaak geworden. Binnen tien minuten na de aanslag wemelde het op de eerste etage van de Utrechtsestraat van de agenten en de recherche. Mijn vader deed het waarschijnlijk gelijk al in zijn broek, want hij speelde wel graag de held, maar dat was hij niet. Mijn grootmoeder van vaders kant was van Franse afkomst, uit Beauvais, een stad in noord Frankrijk (na D-Day door de dappere bevrijders totaal in puin geschoten), haar familieleden waren gevluchte wevers, industrielen en hoge belasting ambtenaren die zich als royalisten niet ge wensst voelden tijdens de Franse revolutie. Een van mijn voorvadersen is nog onder de guillotine gekomen, daar zijn papieren over te vinden in het Louvre en ik heb zelf ook heel veel genealogische gegevens over die Franse tak. Als je dat vertelt aan Friese collegaatjes geloven ze je niet, omdat zij nooit iets hebben mee gemaakt, behalve appels gestolen uit de tuin van de dominee toen ze tien jaar waren of elkaar afgetrokken in de koeienstal. Het was in mijn familie de gewoonte dat een familie lid van de Franse Bigot tak niet met familieleden van de van der Wals spraken.

De van der Wals, telgen van een zwijgzame, stoere, stoege schippersfamilie (potentiele figuranten voor een pakkende E.O. story vol Godt vrezende reddingsbootbemanningen die met veel enthousiasme vrouwelijke schipbreukdrenkelingen in hun lurven pakten en heel hardhandig onder het zingen van dat prachtgezag ‘De Dorre Vlakte Der Woestijnen’ aan boord hijsen, ook als ze liever willen doorzwemmen) kwamen uit Kollum en vertrokken naar Amsterdam in 1860.

Mijn overgrootvader voer nog als matroos op de laatste teaclipper, maar dronk liever jenever dan thee, dat was me wel een feestneus. Hij kon niet zwemmen en stapte stomdronken in de Keizers gracht waar hij verdronk. Op straat groette een Bigot een van der Wal niet na 1935, dat heb ik niet alleen gehoord van een Bigot, maar zelf nog mee gemaakt een paar jaar geleden, 1998, toen ik een achternichtje (Winnifred ‘Kiek’ Bigot, die met een notaris gehuwd is en zich bij gebrek aan serieuze werkzaamheden zorgen maakt over de vogelstand en het weidebeheer van een lapje grond, dat ze gekocht heeft), tegen kwam met de tweede vrouw van haar vader (de papiergroothandelaar C. Bigot), op de Prinsengracht. In die familie was iedereen met iedereen gebrouilleerd en zo hoort het ook. Dat zijn nog de beste families! Voor mijn grootmoeder en tante was Frankrijk de Heilstaat bij uitstek en de Franse taal superieur aan alle

andere talen. Ik vond dat al heel vroeg totale nonsens, want hoe kan de ene taal superieur zijn aan de andere? Enfin ; in mijn familie –vooral de Bigot tak- was het burgerlijkheid troef, hier verkoopt men tover ballen. Ik heb zodoende tien jaar lang tegen mijn zin Franse les gehad, eerst drie jaar op die lagere school, daar na een jaar op het Vossius gymnasium van een strenge zwartharige juffrouw met een bril op van het tiepe dat figureert in Amerikaanse strips waarin een strenge, zwaar bebrilde dame met paardenstaart onderdanige dames en heren met de riem afrost. Het Vossiusgymnasium, waar van ik net als de auteurs Gerard van het Reve en Arnon Grunberg ben weg gestuurd kreeg je Frans, daarna een jaar op het Christelijk lyceum te Amsterdam met een Franse leraar die een hekel aan mij had om dat ik erg timide was en vervolgens drie jaar op de Gerrit Bangerschool te Heemstede van een onderwijzer met een lager akte die weg gestuurd werd omdat hij zich aan jonge meisjes vergreep en daarna nog twee jaar Frans op de Da Costa kweekschool te Bloemendaal van leraar C.P. Hoek, welis waar een vreselijke droogkloot met een uitgestreken smoel en een stiff upper lip, hij leek veel meer op een Engelsman dan op een Frans man. Je leerde bij hem bijvoorbeeld aan de hand van de kaart van Parijs een wandeling maken van de Place de l' Etoile naar het Louvre of zo iets, dat was grote onzin, want als je er nooit geweest bent leer je op die manier daar nooit de weg vinden. Hij woonde twee of drie hoog op de Nassaukade in Amsterdam (als ik van 1972-1978 mijn atelier in de Tweede Nassaustraat te Amsterdam naar de Bilderdijkkade liep kwam ik langs zijn huis, mijn atelier lag op een paar honderd meter van zijn woning, maar voelde er weinig voor aan te bellen. Ik voelde intuïtief dat we elkaar niets te vertellen hadden en wilde niet door mijn verleden worden achtervolgd), maar verder niets op aan te merken, hoor, een uitstekende docent, waarbij we Sartre en Guy de Maupassant in het Frans lazen. Ik vond de Maupassant heel wat boei ender dan het uitzichtsloze gefilosofeer van sombermans Sartre. Trouwens: All Philoso-phers Are Phonies.